

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเกิดกลุ่มอาการตอบสนองต่อการอักเสบทั่วร่างกาย (SIRS) ระยะ 24 ชั่วโมงแรกของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดหัวใจโคโรนารีที่ได้รับการผ่าตัดหัวใจแบบเปิด

FACTORS RELATED TO SYSTEMIC INFLAMMATORY RESPONSE SYNDROME OF CORONARY ARTERY DISEASE PATIENTS IN THE FIRST 24 HOURS AFTER OPEN HEART SURGERY

ร้อยเอกหญิง ฉัตรารณณ์ มณีประสิทธิ์ 5636862 NSAN/M

พ.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ศิริอร ลินทุ, Ph.D. (NURSING), สุพร คณัญญ์ภูกุล, พย.ค., เกรียงไกร ต้นดวงศัโกสิทธิ์, พบ., ว.ว. (ศัลยศาสตร์ทรวงอก)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงบรรยายความสัมพันธ์ระหว่าง อายุ ประสิทธิภาพการบีบตัวของหัวใจห้องล่างซ้าย (LVEF) ระยะเวลาการใช้เครื่องปอดและหัวใจเทียม (CPB) ระยะเวลาการหนีบทลอดเลือดเออร์ดำ ระดับน้ำตาลในเลือดระหว่างผ่าตัด และภาวะซิมเสรั้าก่อนผ่าตัด ต่อการเกิดกลุ่มอาการตอบสนองต่อการอักเสบทั่วร่างกาย (SIRS) ระยะ 24 ชั่วโมงแรกของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดหัวใจโคโรนารีที่ได้รับการผ่าตัดหัวใจแบบเปิด โดยใช้ทฤษฎีระบบของนิวแมนเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยโรคหลอดเลือดหัวใจโคโรนารีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 18 ปีที่เข้ารับการผ่าตัดทำทางเบี่ยงหลอดเลือดหัวใจแบบใช้เครื่อง CPB ในโรงพยาบาลระดับตติยภูมิ จำนวน 87 ราย เก็บข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล แบบบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการเจ็บป่วยและการรักษา แบบประเมินภาวะซิมเสรั้าก่อนผ่าตัด และ แบบประเมินกลุ่มอาการตอบสนองต่อการอักเสบทั่วร่างกาย วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงบรรยายและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาโดยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 59.5) อายุเฉลี่ย 67.54 ปี (SD ± 10.92) มีค่า LVEF ก่อนผ่าตัด เฉลี่ย 51.04 (SD ± 16.51) เปอร์เซนต์ ร้อยละ 90.8 ของกลุ่มตัวอย่าง เกิด SIRS ในระยะ 24 ชั่วโมงแรก หลังการผ่าตัด (SIRS criteria ≥ 2 อาการ) โดย กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 44.8 พบ SIRS criteria 2 อาการ, ร้อยละ 36.8 พบ SIRS criteria 3 อาการ และ ร้อยละ 9.2 พบ SIRS criteria 4 อาการ ตามลำดับ มีระยะเวลาการใช้เครื่อง CPB เฉลี่ย 104.35 (SD ± 41.64) นาที มีระยะเวลาการหนีบทลอดเลือดเออร์ดำเฉลี่ย 66.53 (SD ± 30.23) นาที และ มีระดับน้ำตาลในเลือกระหว่างผ่าตัดเฉลี่ย 156.14 (SD ± 46.20) มิลลิกรัมเปอร์เซนต์ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 21.5 มีภาวะซิมเสรั้าก่อนผ่าตัด

พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเกิด SIRS ระยะ 24 ชั่วโมงแรกของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดหัวใจโคโรนารีที่ได้รับการผ่าตัดหัวใจแบบเปิดได้แก่ LVEF ก่อนผ่าตัด ($r = -.25$; $p < .05$) ระยะเวลาการใช้เครื่อง CPB ระยะเวลาการหนีบทลอดเลือดเออร์ดำ และ ระดับน้ำตาลในเลือดสูงสุดระหว่างผ่าตัด ($r = .29$; $p < .01$, $r = .30$; $p < .01$ และ $r = .23$; $p < .05$) ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่าง อายุ และ ภาวะซิมเสรั้าก่อนผ่าตัดกับการเกิด SIRS ระยะ 24 ชั่วโมงแรกของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดหัวใจโคโรนารีที่ได้รับการผ่าตัดหัวใจแบบเปิด

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า พยาบาลควรมีการเฝ้าระวังและติดตามการเกิด SIRS อย่างต่อเนื่องในผู้ป่วยผ่าตัดทำทางเบี่ยงหลอดเลือดหัวใจโดยใช้เครื่องปอดและหัวใจเทียมทุกรายตั้งแต่ระยะ 24 ชั่วโมงแรก โดยเฉพาะ ผู้ป่วยที่มีระยะเวลาการใช้เครื่อง CPB นาน มีระยะเวลาการหนีบทลอดเลือดเออร์ดำนาน มีระดับน้ำตาลในเลือกระหว่างผ่าตัดสูง ควรสร้างแนวปฏิบัติเฝ้าระวังต่อเนื่องในผู้ป่วยที่พบ SIRS หลังผ่าตัด และ ควรมีวิจัยต่อเนื่องในเรื่องภาวะซิมเสรั้าก่อนผ่าตัดกับการเกิด SIRS ภายหลังการผ่าตัด

คำสำคัญ : กลุ่มอาการตอบสนองการอักเสบทั่วร่างกาย / การผ่าตัดหัวใจแบบเปิด / การใช้เครื่องปอดหัวใจเทียม